

Jaarlijkse herdenking Pools Militair Ereveld
Ettensebaan
ter gelegenheid van

75 JAAR BEVRIJDING BREDA



27 oktober 2019

Programma 75 jarige herdenking bevrijding Breda Program 75 - rocznicy obchodów wyzwolenia Bredy

INTREDEN VAANDELWACHT - WEJŚCIE POCZTU SZTANDAROWEGO

WELKOMSTWOORD - MOWA POWITALNA

AANSTEKEN EEUWIG VUUR - ZAPALENIE ZNICZA

TOESPRAKEN - PRZEMÓWIENIA

De vertalingen van de toespraken kunt u in dit programmaboekje vinden.

Przemówienia znajdujące się w tej książeczce programowej są w języku Polskim i Niderlandzkim.

ZEGENEN VAN DE GRAVEN - POŚWIĘCENIE MOGIŁ

Gebed en het zegenen van alle graven door pastoor S. Klim

Modlitwa i pobłogosławienie wszystkich grobów przez Księdza Sławomira Klima.

DODENAPPEL en ERESALVO - APEL PAMIĘCI i SALWA HONOROWA

Na het voorlezen van het dodenappel vuurt de erewacht van de 10^e gepantserde Cavalerie brigade een eresalvo af. Houdt U er rekening mee dat er wordt geschoten.

Po odczytaniu apelu poległych zostanie oddana salwa honorowa przez 10 Brygadę Kawalerii Pancерnej. Prosimy mieć na uwadze, że będą oddawane strzały.

BLOEMLEGGING BIJ ALLE GRAVEN – SKŁADANIE KWIATÓW POD GRÓB

Scouts van de Scoutinggroep 1e Poolse Pantserdivisie en de 100e Scoutinggroep Gen, Maczek uit Poznan leggen bij alle graven van de gesneuvelde Poolse militairen een bloemetje.

Harczerze 1-ego Polskiego Szczepu generał Maczek im. Pierwszej Polskiej dywizji pancерnej w Bredzie oraz 100 Poznańska Drużyna Harcerska im. Gen. Stanisława Maczka złożą kwiaty na wszystkich mogiłach poległych żołnierzy..

1e DEEL BLOEMLEGGING BIJ HET MONUMENT -SKŁADANIE KWIATÓW POD POMNIKIEM

GEDICHT - WIERSZ

Kinderen lezen een gedicht voor.

Czytanie wierszy przez dzieci ze szkoły podstawowej.

2e DEEL BLOEMLEGGING BIJ HET MONUMENT - SKŁADANIE KWIATÓW POD POMNIKIEM

BLOEMLEGGING GRAF MACZEK –SKŁADANIE KWIATÓW NA GROBIE GEN.MACZKA

LAST POST EN REVEILLE - UROCZYSTY CAPSTRZYK

Last Post direct gevolgd door 1 minuut stilte en reveille

Uroczysty Capstrzyk jest bezpośrednio kontynuowany 1 minutą ciszy oraz Śpij kolego.

SPELEN VOLKSLIEDEREN - I GRANIE HYMNÓW NARODOWYCH

Het Poolse en het Nederlandse volkslied worden gespeeld door het militair orkest en de muziekvereniging Fidelis.

Polski i Holenderski Hymn Narodowy będzie grany przez wojskową orkiestrę i fanfary Fidelis.

AFMARS EN AFSLUITING - ODMARSZ I ZAKOŃCZENIE

Afmars van de vaandelwacht en erewacht van de 10 gepantserde Cavalerie brigade, gevolgd door het militair orkest.

Odmarsz sztandaru i Straży Honorowej 10-tej Brygady Kawalerii Pancерnej a następnie orkiestry wojskowej.

SLOTWOORD – MOWA POŻEGNALNA



Herdenking 2018

Roman Fiegel

Toespraak: Burgemeester van de Gemeente Breda Dhr Paul Depla

*Ekscelencje,
Członkowie Polskiego Parlamentu,
Andrzej Maczek, Karolina Maczek,
Panie i Panowie,
Chłopcy i Dziewczęta,*

Witam serdecznie.

75 lat pokoju i 75 lat wolności.

W 2019 i 2020 roku Holandia świętuje 75 lat pokoju i 75 lat wolności.

W Bredzie koncentrujemy się na październiku 2019 r.

Ponieważ Breda została wyzwolona w październiku 1944 r.

Świętujemy, że żyjemy od tego czasu w pokoju i wolności oraz upamiętniamy wielkie ofiary, które zostały w tym celu złożone.

Od wielu lat wspólnie upamiętniamy na cmentarzu na Vogelenzanglaan oraz na cmentarzu honorowym na Ettensebaan, że żyjemy w wolnym społeczeństwie.

W obecności weteranów, którzy przynieśli nam wolność w młodym wieku, ryzykując własnym

życiem. Mówię o: Marianie Słowińskim, naszym 100-letnim, polskim weteranie z Warszawy.

Wszyscy znamy Cię z powiedzenia: „W Bredzie mieszkają najmiłsi ludzie na świecie”.

Jesteśmy bardzo wdzięczni, że 75 lat temu walczyliście o naszą wolność.

Panie i panowie, proszę o gorący aplauz dla Mariana Słowińskiego...

Nigdy nie zapomnimy, że swoją wolność zawdzięczamy żołnierzom 1. Polskiej Dywizji Pancerniej

pod dowództwem generała Stanisława Maczka.

Dbamy o ich dziedzictwo w Miejscu Pamięci Generała Maczka na Ettensebaan, które zostanie otwarte za kilka miesięcy. Jest tu w dobrych rękach. W ten sposób opowiadamy ich historie.

Waleczni, młodzi mężczyźni złożyli wielkie ofiary dla naszego pokoju, naszej wolności, naszej demokracji. Czasami poświęcając także własne życie.

Po wojnie często nie byli mile widziani we własnym kraju.

Wiemy również, że wielu z tych młodych mężczyzn znalazło swój dom w Bredzie. Dlatego Breda

Spacerujemy bez przeszkód przez miasto, wyrażamy swoje opinie, dokonujemy wyborów w wolności. Robimy to codziennie, nie zawsze myśląc o tym.

jest znana jako NAJBARDZIEJ polskie miasto w Holandii.

Z powodu wspólnej historii; także w teraźniejszości i przyszłości.

Również w tym roku, podczas uroczystości upamiętniających 75. rocznicę wyzwolenia Bredy, przebywanie z Państwem na Polskim Cmentarzu Honorowym jest imponujące. Imponujące, ponieważ mamy tutaj tak namacalny kontakt z historią. Imponujące, ponieważ ponad 160 polskich żołnierzy znalazło tutaj swoje ostateczne miejsce spoczynku.

75 lat po wyzwoleniu nadal są ludzie, którzy osobiście doświadczyli różnicę między okupacją a wolnością. Każdego roku jest ich mniej.

Ale dla naszej wolności doświadczone cierpienia, złożono ofiary.

Dlatego przekazujemy pamięć o okupacji.

Nawet jeśli nikt nie wie, jak to jest żyć w okupowanym mieście, w okupowanym kraju. Dlatego ważne jest, abyśmy upamiętniali i świętowali naszą wolność.

75 lat wolności zainspirowało całą Bredę do przygotowania fantastycznych inicjatyw. Niezwykły mural polskiego artysty Oteckiego, wystawa o historii generała Maczka i 1. Polskiej Dywizji Pancerniej na Kasteelplein to tylko kilka z nich. Są koncerty z okazji świętowania wolności, filmy dokumentalne, programy edukacyjne, parada, a przede wszystkim wiele osobistych historii i wspomnień. Breda łączy to wszystko razem. Zbyt wiele inicjatyw, by wymienić tutaj, ale dla mnie to dowód na to, że pamięć o wyzwoleniu trwa w Bredzie. Mieszkańcy Bredy chcą wyrazić swoją szczerą wdzięczność polskim wyzwolicielom.

Niedawno wręczyłem Pokojową Nagrodę Bredy. Przy pomocy tej nagrody zwracamy uwagę na pokój i prawa człowieka na poziomie lokalnym, krajowym lub globalnym. Wybór pokoju zaczyna się bardzo blisko i każdego dnia od nowa. Jedną z osób nominowanych do nagrody był Bolesław Krzeszewski, przewodniczący Stowarzyszenia pierwszej Polskiej Dywizji Pancerniej Holandii. Urodzony w Bredzie, syn byłego polskiego żołnierza. Osoba, która pracuje dla pokoju z pełnym przekonaniem, że lepszy świat naprawdę zaczyna się od ciebie. Przykład i źródło inspiracji dla wielu.

Zapewnienie pokoju, wolności i demokracji nie zawsze jest łatwe.

Fakt, że od 75 lat żyjemy w Holandii w wolności, nie oznacza, że wolność jest oczywista. W czasach rosnącej polaryzacji staje się coraz bardziej aktualnym tematem. W takim społeczeństwie walka o pokój, wolność i demokrację oznacza budowanie mostów. Zapewnienie wzajemnych więzi. Jednocześnie posiadając umiejętności, aby spojrzeć z perspektywy na to, co według ciebie jest prawdą.

Aby zwrócić uwagę na wolność innej osoby. Osoby, której nie słyszysz ani nie widzisz. Osoby, która się nie liczy. Osoby, której nie bierzesz pod uwagę. Nawiązywanie więzi szczególnie tam zapewnia, że pokój i jedność mogą nadal istnieć w społeczeństwie w Bredzie i w pozostałych częściach Holandii.

Ponieważ ważne jest, aby wszyscy zdali sobie sprawę,
że **WOLNOŚĆ NIE JEST DANA RAZ NA ZAWSZE.**

75 lat wolności oznacza, że łączymy przeszłość, teraźniejszość i przyszłość w Bredzie.

Upamiętniamy, świętujemy i patrzymy w przyszłość. Pytamy młodych ludzi, jak doświadczają wolności, jak sami widzą przyszłość pokoju, wolności i demokracji. I własną rolę w tym.

Co możemy zrobić razem, aby zagwarantować pokój; również kiedy dorosną.

Król Willem-Alexander i prezydent Duda również będą rozmawiać z młodzieżą w dniu 29 października o ich poglądach na temat pokoju i wolności oraz o tym, jaki wkład mogą w nie wnieść.

Kilka tygodni temu razem ze studentami z Bredy odwiedziłem polskie miasto Gdańsk.

80 lat po wybuchu II wojny światowej delegacje europejskie i komisarz europejski Frans Timmermans rozmawiali o przyszłości wolnej i demokratycznej Europy.

Możemy przynajmniej wspierać pokój; myśleć i mówić o nim. Następnie razem nad tym pracować. I motywować młodych ludzi do robienia tego samego.

To sprawiło, że spotkanie w Gdańsku było takie piękne. Ponieważ tam miało to miejsce. We wszystkich krajach europejskich i miastach związanych z historią wojny, od Berlina przez Bredę, po Auschwitz. Wszystkie miasta, które są szczególnie związane z wojną; gdzie Polska i wojna łączą się. Zapewnienie, że zastanowimy się, jak możemy wzmocnić społeczeństwo i spójność w kontekście europejskim

Nigdy nie zapomnimy, że swoją wolność zawdzięczamy żołnierzom 1. Polskiej Dywizji Pancerniej pod dowództwem generała Stanisława Maczka. A także, że Holandia została wyzwolona przez sojuszników. Mimo to jestem także krytycznie nastawiony. Niepokoi mnie pogarda dla podstawowych praw człowieka, która zyskuje poparcie w niektórych krajach.

Wiele osób jest ofiarami nietolerancji, braku empatii i oportunistów rządzących. I ucieka przed tym. Poszukując pokoju i bezpieczeństwa.

Dlatego uważam, że ważna jest współpraca na rzecz sprawiedliwej Europy, w której każdy ma równe prawa i może żyć w wolności.

Współpraca wspierająca jedną Europę bez broni, w której słowa zapewniają więzi.

Pokój i wolność w Europie i miejmy nadzieję także w innych częściach świata.

Ponieważ razem jesteśmy odpowiedzialni za naszą wolność, naszą demokrację.

Jak już wspominałem: pokojowi i wolności towarzyszy również tolerancja i **wyrozumiałość**.

Każdego roku witamy w Bredzie wielu nowych mieszkańców.

Przybywają tutaj, aby zbudować nowe życie w obcym kraju. Ponieważ zostali wypędzeni z domu i z dala od rodziny przez wojnę i przemoc. Są dumni i wdzięczni. Wdzięczni za to, że mogą tutaj budować swoją przyszłość. Zdają sobie sprawę, że pokój i wolność to wspaniałe rzeczy. Ludzie opuszczają dom i rodzinę w poszukiwaniu pokoju i bezpieczeństwa.

Czuję wzruszenie z tego powodu.

Sprawia to, że mamy odpowiedzialność i obowiązek tworzenia bezpiecznego społeczeństwa, w pokoju i wolności dla wszystkich.

Chłopcy i Dziewczęta, Panowie i Panie,

Dzisiejsze przemówienie rozpocząłem od słów 75 lat pokoju i 75 lat wolności.

Cieszę się, że Breda jest świadoma swojej historii.

Iż nadal zdajemy sobie sprawę, że wolność nie jest oczywista.

Że musimy szanować wolność. Że razem podtrzymujemy pamięć i ukazujemy, jak wdzięczni jesteśmy za to, że możemy żyć w wolności. Ale także bardziej niż kiedykolwiek zdajemy sobie sprawę, do czego może prowadzić brak tolerancji, empatii i wykluczenie.

Dziękuję bardzo!

Paul Depla



Toespraak: Minister Jarosław Sellin, vice – minister of culture and national heritage

**Beste veteranen,
Beste gastheren,
Dames en heren,**

80 jaar na het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog, is het belangrijk om de tragische periode te herdenken die Europa en de wereld heeft verbonden voor zes lange jaren van verwoestende strijd. Het was een tijd van de val van de mensheid en de toenmalige beschavingsresultaten werden instrumenten van terreur, waaraan het doel was om alles te vernietigen dat tegen de misdadige ideologie van de nazi en communisten was.

Zes lange jaren vocht de Poolse soldaat op bijna alle fronten van de Tweede Wereldoorlog en bracht de inwoners van de bezette steden vrijheid.

De 1e Pantserdivisie, onder bevel van generaal Stanisław Maczek, was de trots van het Poolse leger en generaal Maczek was een van de beste bevelhebbers onder wiens leiding het leger niet werd verslagen in een rechtstreekse slagveldslag.

Het strijdpad van generaal Maczek en de onder zijn bevel strijdende 1e Pantserdivisie begon in augustus 1944 op de stranden van Normandië en liep door Frankrijk, België en Nederland, en eindigde in mei 1945 in Duitsland met de verovering van de Kriegsmarine-basis in Wilhelmshaven.

29 oktober 1944 is een bijzondere datum voor de inwoners van Breda in de Nederlandse provincie Noord-Brabant. Op die dag herwon de stad, bezet door de Duitsers vanaf 1940, haar verlangde vrijheid. Deze vriheid werd hen gebracht door de soldaten van de 1e Pantserdivisie.

Vandaag vieren we de bevrijding van Breda 75 jaar geleden. Toen verschenen in de vensterramen van de inwoners van de stad en de omgeving

inscripties in het Pools: **„Dziękujemy Wam Polacy!”**.

75 jaar scheidt ons van de gebeurtenissen uit die tijd en is de periode waarin alles veranderde. Generaties zijn opgegroeid zonder dat ze vreselijke tijden van oorlog hebben meegemaakt, genietend van voorspoed en een steeds beter leven. Daarom is het des te heuglijker dat de herinnering aan Poolse legermilitairen hier aanwezig is.

Wij zijn vreugdevol, dat onze veteranen vandaag aanwezig zijn, die hulde en eer betuigen aan hun collega's en hun bevelhebber-generaal Stanisław Maczek.

Ik wil jullie graag, beste veteranen, mijn diepste respect en erkenning betuigen, maar bovenal wens ik jullie gezondheid!

Dames en heren,

Vandaag kunnen we met volle overtuiging zeggen: "Bedankt inwoners van Breda!" Bedankt voor het herdenken en eerbieden van Poolse soldaten die voor jullie vrijheid hebben gevochten, maar bovenal hebben gevochten voor Polen!

Eer aan hun herdenking!

Minister Jarosław Sellin



**Helden van de strijd voor de onafhankelijkheid van de Republiek Polen!
Inwoners van Breda! Soldaten van het Poolse leger! Polen en Nederlanders!**

75 jaar na de bevrijding van Breda, staan wij voor het plechtige dodenappel op het Pools Militair Ereveld, om uit ons geheugen op te roepen de heldhaftige commandant, Generaal Stanislaw Maczek en zijn dappere soldaten van de 1^e Poolse Pantserdivisie, die met hun graven de erevelden van het Poolse leger hebben gemerkt en die het meest heilig bewijs van liefde voor hun vaderland hebben gegeven.

Generaal Stanislaw Maczek, over wie door zijn onwrikbare houding met gouden letters in "Het boek over de heerlijkheid van het Poolse leger" werd geschreven, omdat hij zijn hele leven aan het idee van vrijheid en onafhankelijkheid heeft gewijd. Zijn gestalte is een voorbeeld van de militaire deugden en burgerlijke trouw en een voorbeeld van de uitstekende service naar het vaderland.

Ik roep op, de heroïsche soldaten van de 10^e Cavalerie Brigade, die in de onvergetelijke dagen van september 1939, een bloedige strijd hebben gevochten met de nazi overvaller en door hun onverslaanbare moed beroemd zijn geworden tijdens de gevechten bij Wysoka, Jordanów, Kasina Wielka, Myślenice, Bochnia, Rzeszów, Łancut, Jarosław, Jaworów en Zboiska.

PLAATST U VOOR HET APPEL!**EER AAN DE HELDEN!**

Ik roep op, de helden van de 10^e Cavalerie Pantserbrigade, die in juni 1940 hebben gevochten voor de verdediging van Frankrijk en hun bloed hebben vergoten bij: Champaubert, Montbard en bij het Bourgogne Kanaal.

PLAATST U VOOR HET APPEL!**EER AAN DE HELDEN!**

Ik roep u op, soldaten van de legendarische 1e Poolse Pantserdivisie die in augustus 1944, de vrijheid brachten aan bezet Frankrijk en met hun bloed de velden van Normandië besprenkelden bij Falaise en Chambois. Ik roep op, de dappere soldaten die in de heroïsche gevechten vielen van het 1^e en 2^e Pantser regiment, het 10^e Regiment Bereden Jagers, het 24^e Regiment Ulanen, het 10^e regiment Dragonders, het 1^e en 2^e Regiment van de gemotoriseerde Artillerie, het 1^e Regiment anti tank Artillerie, het 1^e Regiment luchtdoelartillerie, het verbindingsbataljon, het Bataljon jagers van Podhale, het 8^e Bataljon Jagers van Brabant, het 9^e Bataljon Jagers van Vlaanderen.

PLAATS U VOOR HET APPEL!**ZE VIELEN OP HET VELD**

Ik roep op, de soldaten van de 1^e Poolse Pantserdivisie, die in de campagne van 1944 in België zijn gesneuveld tijdens gevechten bij: Poperinge, Ieper, Roeselare, Tielt, Ruiselede, Gent en Lokeren. Ik roep op, de bevrijders van de Belgische steden, die vielen tijdens de gevechten om: Stekene, St. Gillis-Waas, Ieper en Merksplas

PLAATS U VOOR HET APPEL! ZE VIELEN OP HET VELD VAN EER !

Ik roep op de heroïsche soldaten van Generaal Stanisław Maczek, die tijdens de campagne 1944-1945 op Nederlandse grond stierven bij: Baarle-Nassau, Axel, Zondereigen, Alphen, Gilze, Molenschot, Dorst, Bavel en Ginneken.

Ik roep op de diehards en onwrikbare pantsermannen die op Nederlandse aarde een plaats van eeuwige rust hebben gevonden en die hun leven hebben gegeven aan het Markkanaal en bij Moerdijk, Kapelsche Veer, Emmen, Ter Apel en Winschoten.

Ik roep op de helden van de 1^e Poolse Pantserdivisie, die 75 jaar geleden Breda hebben bevrijd en voor hun moed de hoogste prijs hebben betaald.

PLAATS U VOOR HET APPEL! ZE VIELEN OP HET VELD VAN EER !

Ik roep terug de Poolse soldaten van de pantserroute die in Duitsland gevallen zijn bij: Aschendorf, Pappenburg, aan de oevers van de rivier de Leda, bij Hassel, Posthausen, Moorburg, Westerstede en Wilhelmshaven waar de legendarische divisie haar strijd in de 2^e wereldoorlog heeft beëindigd.

PLAATS U VOOR HET APPEL! ZE VIELEN OP HET VELD VAN EER !

Ik roep u op, Generaal Stanisław Maczek - de legendarische en zegevierende bevelhebber van de 1^e Poolse Pantserdivisie in de gevechtsroutes in Frankrijk, België, Nederland en in Duitsland.

PLAATS U VOOR HET APPEL!

EER AAN DE HELD!

Ik roep op: alle soldaten van de anti nazi coalitie, die voor de verdediging van de onafhankelijkheid van hun land en de vrijheid van andere volkeren vochten.

Ik roep op: alle Poolse soldaten die aan de fronten van de Tweede Wereldoorlog hebben gevochten en de helden van de ondergrondse Poolse staat, die een voorbeeld waren van standvastigheid en liefde en hun leven hebben gegeven voor het vaderland.

PLAATST U VOOR HET APPEL!

EER AAN DE HELDEN!

Nakomelingen tot u richt ik mij. Houdt in uw harten en geheugen de soldaten van de 1^e Poolse Pantserdivisie, die hun leven hebben gegeven in de strijd voor de vrijheid voor hun vaderland en voor andere volkeren. Laat hun karakters en heldhaftige daden, gemaakt in ons bewustzijn en onze tradities van het Poolse leger een voorbeeld zijn van loyaliteit aan de soldaten volgens het motto:

"God, Eer, Vaderland"

ERESALVO - SALWA HONOROWA

**De Vereniging 1e Poolse Pantserdivisie Nederland
dankt de volgende personen en instanties voor hun
medewerking aan deze 75 jarige Herdenking.**

- * Oud-strijders van de 1° Poolse Pantserdivisie
- * Burgemeester van de gemeente Breda
- * Ambassade van de Republiek Polen in Nederland
- * Commandant Poolse strijdkrachten : Lt -Gen Jarosław Mika
- * 11^e Lubuska Gepantserde Cavaleriedivisie uit Żagań
- * Vaandelwacht en erewacht van de 10e Gepantserde Cavalerie brigade uit Żagań
- * de erewacht van de B-Cie van het 30 Natresbataljon van de 13^e Lichte Brigade
- * Eerwaarde Pastoor S. Klim, erekapelaan van de Poolse Pantserorganisaties
- * Stichting Jaarlijkse Herdenking Bevrijding Breda
- * Muziekvereniging Fidelis
- * 100 scouting group named after General Stanislaw Maczek from Poznan
- * de Poolse scoutinggroep Generaal Maczek in Breda
- * geluid verzorging : Coen van Alphen
- * EHBO en Verkeersregelaars
- * vrijwilligers van de vereniging 1° Poolse Pantserdivisie Nederland



Email: info@vereniging-1epoolsepantserdivisie-nederland.nl
www.vereniging-1epoolsepantserdivisie-nederland.nl

